

"SOLEN GÅR OP, SOLEN GÅR NED, OG JEG VENTER BARE"

– LIVET PÅ HJEMLØSEBOFORMER

UDVALGTE RESULTATER FRA BRUGERUNDERSØGELSE AF SFI 2015

RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE

Kolofon

Februar 2015

Oplag: 1.500

Fotograf:

Peter Elmholt (elmholt.dk)

Grafisk produktion og layout:

Line Kirketerp Koch

ISBN:

Trykt: 978-87-7546-533-0

Online: 978-87-7546-534-7

Pjecen kan bestilles gratis eller downloades på
Rådet for Socialt Udsattes hjemmeside www.udsatte.dk

Indhold

1. FORORD	7
2. HVEM HAR DELTAGET I BRUGERUNDERSØGELSEN?.....	8
3. ÅRSAGER TIL HJEMLØSHED	10
4. INDSKRIVNING, VENNELISTER OG UDSKRIVNING.....	15
5. TILFREDSHED MED HJEMLØSEBOFORMER.....	17
6. DE FYSISKE RAMMER PÅ HJEMLØSEBOFORMER.....	18
7. LIVET PÅ BOFORMEN.....	19
8. FORHOLDET TIL PERSONALET	34
9. KONTAKTEN MED KOMMUNEN	37
10. LIVET EFTER BOFORMEN.....	39
11. SÅDAN BLEV UNDERSØGELSEN TIL	46

FORORD

Forestil dig, at du ikke har et sted at bo eller et sted at være for natten. Det er nok vanskeligt for os, som ikke har prøvet det på egen krop, for alvor at sætte sig ind i, hvordan det må føles ikke at have et hjem, man kan være i. I denne publikation kan du blandt andet læse om en ung kvinde, som allerede fra 18-års alderen levede to år på gaden, hos bekendte og på banegårde, før hun kom ind på en hjemløseboform. Her fik hun en seng. Hun fortæller, at det var en stor lettelse for hende ikke længere at skulle bære sine ting rundt i plasticposer.

Hjemløseboformer efter serviceloven – som mange også kender som herberger eller forsorgshjem – udgør helt centrale tilbud til hjemløse med sociale problemer, som kan have akut behov for hjælp og ikke har andre steder at gå hen. Derfor er blandt andet selvmødeprincippet på området også et helt nødvendigt vilkår. Selvmødeprincippet indebærer, at den enkelte hjemløse kan møde op på en hjemløseboform, hvor som helst i landet, og at det er forstanderen, som kan indskrive den enkelte. Uden selvmødeprincippet kunne hjemløseboformer ikke tilbyde den akutte hjælp, som de tilbyder i dag.

Hjemløseboformerne er dog mere end et tag over hovedet. De er også steder, som ideelt set, i samarbejde med kommunen, skal være med til at hjælpe den enkelte videre. Derfor er det så vigtigt, at den hjælp og støtte, som gives på boformerne, har en høj kvalitet. Det er vigtigt, at borgeren ikke bare udskrives til et liv på gaden igen. Derfor er blandt andet en god kontakt til kommunen – hjælp og støtte til at komme videre – helt afgørende. Spørgsmålet er bare, om den rette hjælp er til rådighed?

Der findes i dag kun sparsom viden om hjemløseboformerne set ud fra et brugerperspektiv – hvordan opleves forløbet fra det tidspunkt, den enkelte bliver indskrevet på en boform, og til vedkommende udskrives igen til egen lejlighed eller til gaden? Hvad er baggrunden for henvendelsen – og hvad er drømmene for fremtiden?

For at få mere viden om dette og for at få sat fokus på vigtigheden af en høj kvalitet i indsatserne på hjemløseboformerne har Rådet for Socialt Udsatte bedt SFI om at lave en brugerundersøgelse på udvalgte hjemløseboformer landet over. Undersøgelsen er gennemført på 11 boformer i efteråret 2014.

Formålet med brugerundersøgelsen er at undersøge, hvorfor man henvender sig på en hjemløseboform, og hvilke forhåbninger der ligger bag for den enkelte. Det er også at undersøge, hvordan livet og hverdagen på boformerne er – hvordan brugerne selv oplever de fysiske rammer, aktiviteterne, personalet og de andre beboere.

I denne publikation er samlet udvalgte resultater fra SFI's undersøgelse, som tilsammen er med til at tegne et billede af livet på hjemløseboformer.

En tak skal lyde til SFI, men også til de mange brugere, som har svaret på spørgeskemaer og har fortalt deres historie. En tak skal også lyde til SAND – De Hjemløses Landsorganisation og SBH – Sammenslutningen af Boformer for Hjemløse, der som følgegruppemedlemmer har bidraget godt og konstruktivt til denne undersøgelse.

God læselyst.

Jann Sjursen,
formand for Rådet for Socialt Udsatte

HVEM HAR DELTAGET I BRUGERUNDERSØGELSEN?

Hvis man er hjemløs og socialt udsat kan man altid henvende sig på en hjemløseboform. Det er steder, hvor man kan bo i en midlertidig periode, deltage i aktiviteter, spise sammen og modtage hjælp og støtte i form af blandt andet rådgivning, sygepleje og nogle steder misbrugsbehandling.

Denne publikation indeholder udvalgte resultater af SFI-undersøgelsen "Brugerundersøgelse på hjemløseboformerne" fra 2015. Alle resultater, som fremgår af figurer og bokse i denne publikation, stammer fra SFI's brugerundersøgelse, medmindre andet er angivet.

Undersøgelsen er gennemført ved, at et spørgeskema er udfyldt af 185 brugere fordelt på 11 forskellige boformer over hele landet. Desuden har SFI lavet interview med brugere fra fire af boformerne. Du kan læse mere om undersøgelsens metode bagest i publikationen. Hele SFI's undersøgelse kan findes på SFI's hjemmeside eller på Rådets hjemmeside.

Hjemløseboformer efter serviceloven

Ifølge servicelovens § 110 er kommunerne forpligtede til at tilbyde midlertidigt ophold til borgere, der ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig på grund af særlige sociale problemer. Boformerne kaldes ofte herberger, forsorgshjem eller "§ 110-tilbud". En del boformer drives direkte af kommunerne, mens andre drives af sociale organisationer, typisk med en driftsoverenskomst med den kommune, hvor boformen ligger. Staten refunderer halvdelen af kommunens udgifter i forbindelse med boformerne.

Så mange bor på hjemløseboformer

Ifølge Ankestyrelsens årlige statistik over brugere af hjemløseboformer efter serviceloven var der i 2013 i alt cirka 2.200 pladser fordelt på 73 boformer. Der var cirka 6.000 personer, der benyttede en hjemløseboform, og disse borgere havde i alt cirka 12.000 ophold.

Kilde: Ankestyrelsen "Brugere af botilbud efter servicelovens § 110", årlig

Om deltagerne i brugerundersøgelsen

- 85 procent er mænd og 15 procent er kvinder
- 18 procent er 18-29 år, 44 procent er 30-39 år og 39 procent er 50 år eller ældre
- 77 procent er født i Danmark, 7 procent er født i Grønland, 1 procent er født på Færøerne og 14 procent er født udenfor det danske rigsfællesskab
- 23 procent har ikke gennemført grundskolen, 28 procent har gennemført grundskolen, 33 procent har en gymnasial- eller erhvervsuddannelse og 13 procent har gennemført en videregående uddannelse
- 62 procent modtager kontanthjælp, 21 procent modtager førtidspension, 5 procent modtager arbejdsløsheds- eller sygedagpenge, 3 procent lever af en lønindtægt, og de øvrige har en anden indkomst, såsom folkepension eller efterløn

ÅRSAGER TIL HJEMLØSHED

Dårlig økonomi, skilsmisse og misbrug fører til hjemløshed

Tidligere større SFI-undersøgelser har beskæftiget sig med, hvorfor nogle bliver hjemløse i Danmark. Det gælder ikke mindst Hjemløsetællingen, som udføres hvert andet år. Den viser, at antallet af hjemløse er stigende, og den viser også, at årsagerne til hjemløsheden er mange. Dårlig økonomi, skilsmisse eller misbrug af alkohol eller stoffer er dog hyppige årsager. Brugerundersøgelsen af hjemløseboformer bekræfter det billede.

Social støtte i eget hjem er mangelfuld

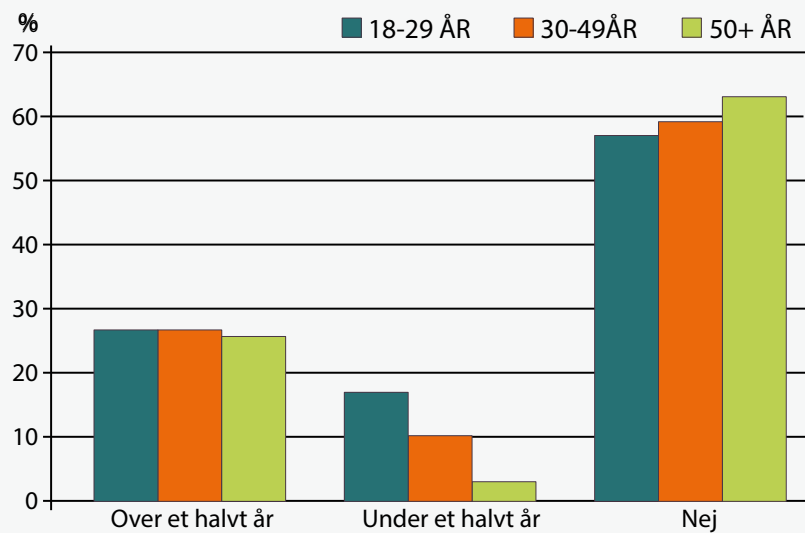
Brugerne i undersøgelsen er blevet spurgt til, om den enkelte har modtaget sociale støtte sidste gang, de havde en bolig. Til dét svarer over halvdelen, at de ikke har modtaget social støtte – og det selvom, at mange af brugerne af hjemløseboformerne, som oftest har komplekse sociale problemer, sandsynligvis vil have behov for hjælp og social støtte til at klare tilværelsen i egen bolig.

Hvorfor ender den enkelte på gaden?

SFI's brugerundersøgelse viser blandt andet at:

- Mere end hver tredje af brugerne blev hjemløs, fordi han eller hun ikke kunne betale sin husleje
- Hver femte af brugerne blev hjemløs på grund af misbrugsproblemer
- Hver syvende af brugerne blev hjemløs på grund af skilsmisse eller samlivsbrud
- Hver syvende af brugerne sagde selv sin lejlighed op

Modtog du social støtte sidste gang du boede i egen bolig, procent

Mange har været hjemløse før

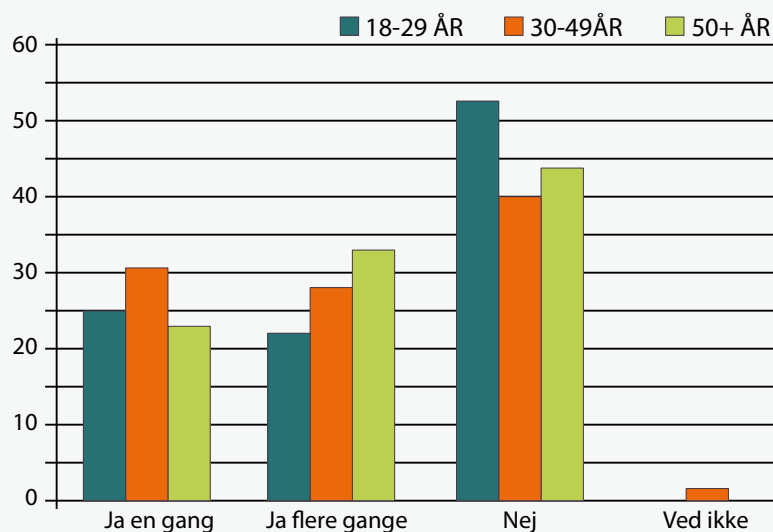
I brugerundersøgelsen blev brugerne også spurgt til, om de har boet på en hjemløseboform før. Det svarer lidt mere end halvdelen ja til.

Der er altså mange, som vender tilbage til boformerne flere gange. Det gælder også de unge: Hver anden har allerede i en tidlig alder genindskrivninger på boformerne. Hver fjerde af de unge beboere har endda været indskrevet på hjemløseboformer mere end én gang tidligere.

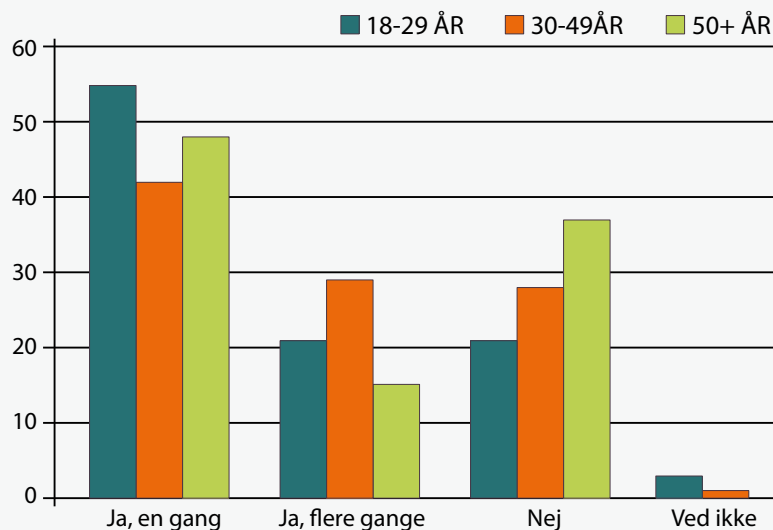
Flertallet har oplevet at blive sat ud af boligen

Udsættelse af éns bolig er en oplevelse, som mange brugere af hjemløseboformer kender alt for godt. To tredjedele har oplevet at blive sat ud af boligen. Hver femte har oplevet at blive sat ud flere gange. Det gælder også for gruppen på 18-29 år.

Har tidligere boet på en boform, procent

Har oplevet at blive sat ud af egen bolig, procent

Henrik

Henrik har oplevet bare at "gå fra det hele". Han fortæller, at han efter længere tids problemer vedrørende en samværssag "var slidt op mentalt".

Henrik oplevede at komme ind på den boform, hvor han er nu, umiddelbart efter, at han kom i kontakt med stedet. Men han fortæller samtidig, at det var ret tilfældigt, at han lige endte der.

– "Jeg pakkede min kuffert og satte mig på toget, og det endte så her. Det kunne lige så godt have været et andet sted. Da jeg stod af, ringede jeg til varmestuen, og derfra blev jeg så gelejdet hertil, fordi jeg blev peget ud af personalet, som sagde, at det her sted (Varmestuen, red.) er ikke noget for dig, og så sendte de mig herhen."

Henrik fortæller, at han har boet "på alle mulige forskellige bosteder" de sidste par år, men at han efter eget ønske har besluttet sig for at lade sig udskrive fra de forskellige steder, fordi han har oplevet, at miljøet på boformerne har været for hårdt.

– "Mit formål med at opholde mig de her steder har været bare at få noget ro og nogle samtaler, men det er altså svært, når der bare er alle mulige forskellige slags folk samlet på ét sted. Det kan være folk, som er kommet ud fra psykiatrisk afdeling, eller folk, som er stærkt misbrugende, og det gør det svært at være der, når det, du har brug for, bare er et tag over hovedet og lidt ro."

Henrik opholder sig i øjeblikket på en boform, hvor man ikke må have et aktivt misbrug, hvilket er en af de ting, som han sætter stor pris på ved boformen: – "Jeg har været meget glad for det sted her, fordi folk her ikke er påvirket af stoffer."

INDSKRIVNING, VENTELISTER OG UDSKRIVNING

Selvmøderprincippet

På hjemløseboformer efter serviceloven gælder et selvmøderprincip. Det betyder, at en person, der befinder sig i en akut hjemløshedssituation, kan møde op og henvende sig til stort set alle boformer i landet.

Det er lederen af boformen, der indskriver borgeren på boformen. Lederen skal blandt andet vurdere, om borgeren tilhører målgruppen for boformerne – det vil sige hjemløse borgere med særlige sociale problemer.

Selvmøderprincippet er helt afgørende for at sikre, at borgere, der står i akut hjemløshed, altid har et sted at gå hen.

Hver fjerde stod på venteliste

Selvom kommunen altid skal tilbyde en plads på en boform til målgruppen af borgere med hjemløshedsproblemer, kan der godt være venteliste på en konkret boform – for eksempel hvis alle pladser er fyldt op. Borgeren skal i de tilfælde altid have mulighed for at kunne overnatte på en ledig plads på et andet tilbud.

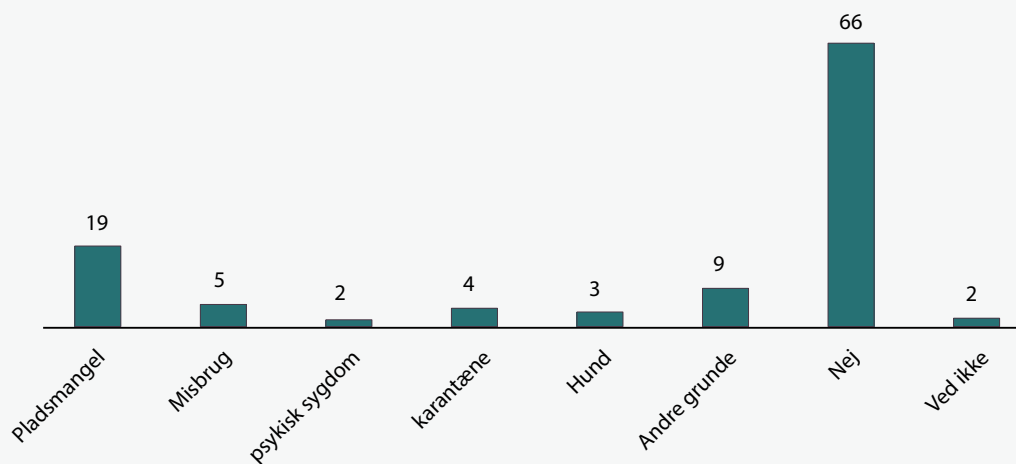
Venteliste på hjemløseboformer

Hver fjerde i brugerundersøgelsen har stået på venteliste for at blive indskrevet på den boform, de bor på nu. Halvdelen af disse stod på venteliste i mere end 10 dage. Kun ganske få stod på venteliste i mere end 30 dage.

Pladsmangel fører til afvisning

En tredjedel af brugerne i undersøgelsen er blevet afvist på andre boformer, og hovedparten heraf på grund af pladsmangel. Der er dog også en mindre gruppe, der er blevet afvist på grund af alkohol- eller stofmisbrug eller psykisk sygdom, mens andre har haft karantæne eller ikke har kunnet få deres hund med på boformen.

Er blevet afvist på andre boformer og årsag, procent

TILFREDSHED MED HJEMLØSEBOFORMER

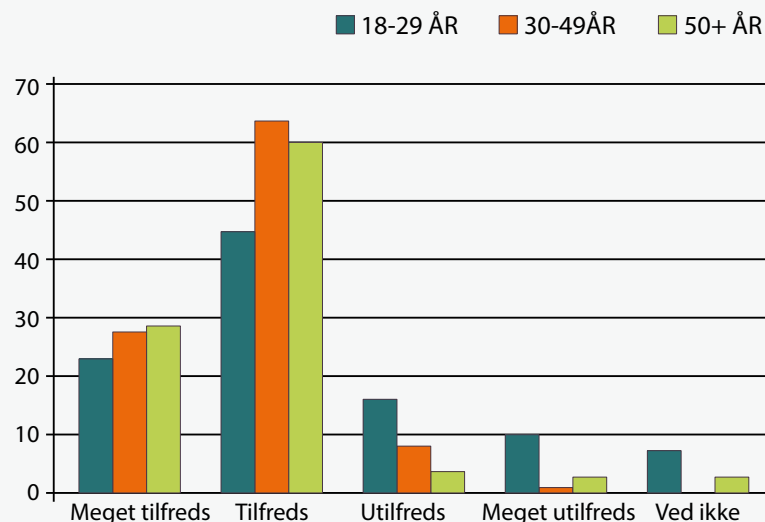
De fleste er generelt tilfredse

Langt hovedparten er generelt tilfredse med boformen som et sted at være. Kun én ud af ti svarer, at de er utilfredse eller meget utilfredse. Blandt de unge er der dog mere utilfredshed. Hver fjerde af de unge er utilfredse med boformen som et sted at være. Det kan skyldes, at det for unge hjemløse er særligt vanskeligt at opholde sig i længere tid i et miljø, hvor mange har et misbrug af alkohol eller stoffer eller en psykisk sygdom.

Undersøgelsen viser, at de brugere, der udtrykker den højeste generelle tilfredshed, også er dem, der har den mest positive vurdering af deres forhold til deres kontaktperson og til det øvrige personale. Det er også dem, som er mest tilfredse med de fysiske rammer og aktiviteterne på boformen.

Det viser, hvor vigtigt det er at sikre en høj grad af kvalitet i indholdet og rammerne omkring opholdet på en hjemløseboform.

Tilfreds med boformen som et sted at være, procent

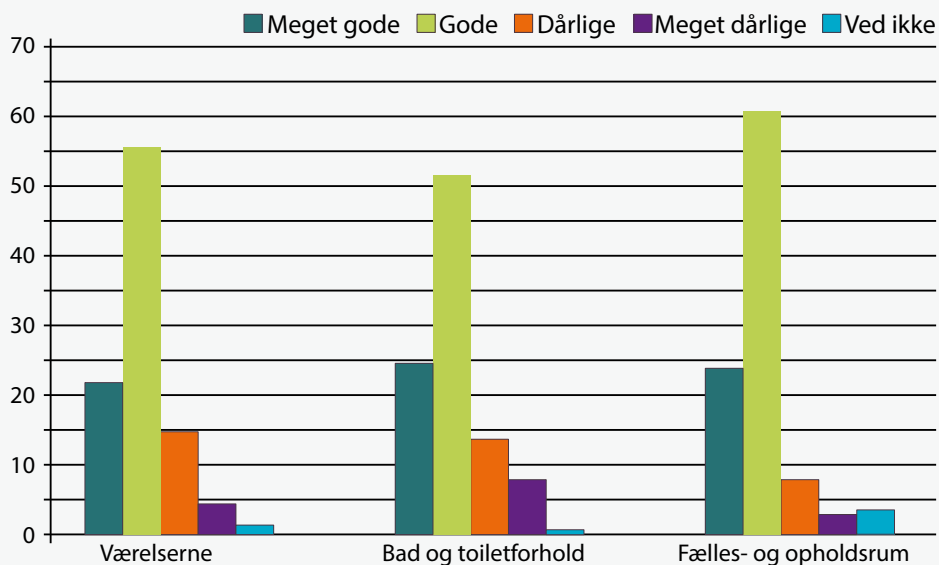

DE FYSISKE RAMMER PÅ HJEMLØSEBOFORMER

Høj tilfredshed med de fysiske rammer

Det kan ikke overraskende være en udfordring, når flere mennesker skal bo sammen og dele bad, toilet og køkken. De fleste af brugere er dog godt tilfredse med de fysiske rammer på hjemløseboformerne – det vil sige værelserne, bade- og toiletforholdene og fællesrummene.

Vurdering af boformernes fysiske rammer, procent

LIVET PÅ BOFORMEN

Sammenhold mellem beboerne

Flere fortæller om et godt socialt sammenhold beboerne imellem. Der er ofte en god forståelse for hinandens situation. Samtidig er der udfordringer, når man bor en række vidt forskellige mennesker under samme tag. Det kan være både praktiske udfordringer, når mange mennesker for eksempel skal dele bad eller køkken. Men det kan også give nogle psykiske udfordringer at leve sammen med andre, som har problemer, når man selv prøver at få styr på sit eget liv. Derfor er der nogle, som vælger at trække sig fra det sociale fællesskab.

Relationerne beboerne imellem er generelt gode

Kun få i brugerundersøgelsen oplever, at de har en dårlig relation til de andre beboere: Ni ud af ti brugere mener, at relationen til de andre beboere er god eller meget god.

Kim

For Kim spiller det sociale liv på boformen en væsentlig rolle. Han har tidligere haft problemer med at skabe et socialt liv på grund af sygdom. Han oplever nu, at han har venner blandt de andre beboere på den boform, hvor han bor, og at de kan lave ting sammen som at se fodbold, drikke rødvin eller endda holde jul sammen.

– "Man kan godt få det til at fungere med, at der er så mange mennesker, men man skal lige lære det."

Kim har tidligere boet på en boform, men han ønsker ikke at komme tilbage til det samme tilbud som tidligere. Han vil gerne have en plads på eksempelvis et længerevarende botilbud, når han flytter fra boformen. Hans primære begrundelse er, at det vil hjælpe ham til at opretholde et socialt liv.

"Det, jeg behøver, er, at der er mennesker, for ellers kom jeg ikke op. Jeg får ikke levet et normalt liv hverken fagligt eller socialt, men ved at være på et bosted vil jeg få det sociale behov dækket."

For Kim er det desuden vigtigt, at der er en ligeværdig kommunikation på stedet, og han ser helst, at man på bostedet har en fælles politik om, at man behandler hinanden som ligeværdige.

– "Nogle steder vedtager de, at kommunikationen skal være lige. Det kan jeg godt lide, [for] så er der en central beslutning om, at der er nogle måder, som man gør tingene på, og nogle måder, man ikke gør tingene på. Der er mindre dem og os."

Aktiviteter skaber fællesskab

Dét at have noget at stå op til er centralt i forhold til at komme videre i livet efter et ophold på en hjemløseboform. Og hovedparten er rigtig godt tilfredse med de aktiviteter, som de deltager i på boformen.

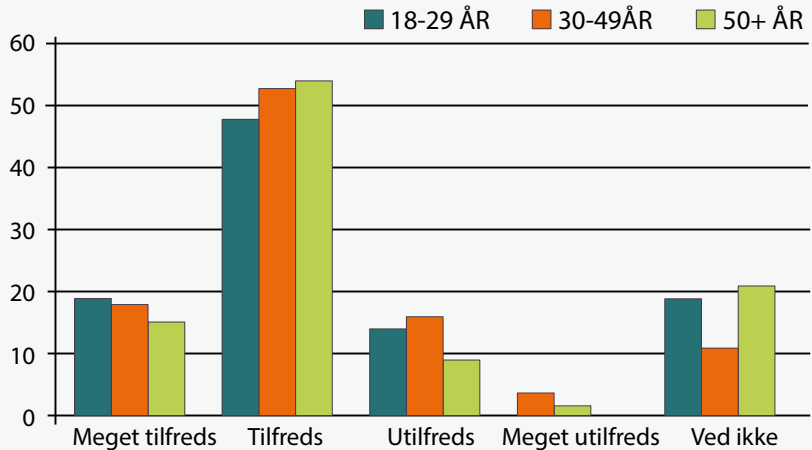
Flere efterlyser dog et større fokus på pligter og lignende, sådan at den sociale indsats på boformerne struktureres på en måde, hvor det ikke er "så nemt for folk bare at ligge og koge på deres værelser", som én bruger udtrykker det.

Unge beboere er mindre tilfredse med aktiviteter

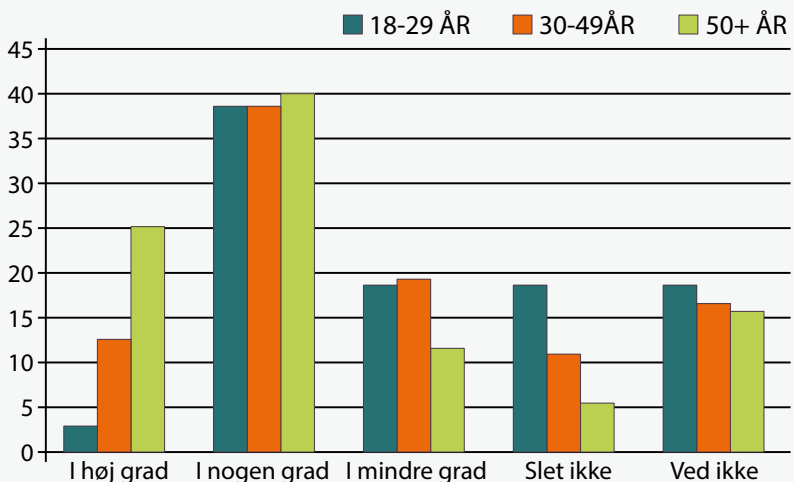
Særligt de unge brugere savner dog indhold i hverdagen, og kedsomheden kan være med til at fastholde de unge i et misbrug af for eksempel hash.

En måde at modvirke kedsomhed er ifølge brugerne i undersøgelsen, at der bliver lavet flere planlagte sociale aktiviteter, og at der bliver større mulighed for at få et dusørjob. Denne type af aktiviteter ses af flere som et væsentligt element af den sociale indsats på boformerne.

Tilfredshed med de aktiviteter, du deltager i på boformen, procentandel af deltagere i aktiviteter

Boformen har de aktiviteter, du har brug for, procent

Aktiviteter og fællesskab

Flertallet (61 procent) af brugerne i undersøgelsen mener, at aktiviteter på hjemløseboformen er med til at skabe fællesskaber.

Dusørjobs

Et dusørjob kan bestå af, at man som beboer på en hjemløseboform arbejder på boformens café, laver havearbejde eller arbejder på stedets værksted og modtager en betaling (dusør) for arbejdet.

Flere efterspørger mere specialiserede boformer

Flere interviewpersoner i SFI's brugerundersøgelse påpeger, at det ville være lettere for boformerne at lave en målrettet social indsats, hvis der ikke var så mange borgere med forskellige problemstillinger samlet på et sted. Nogle efterspørger derfor, at boformerne i højere grad differentierer i målgruppen, sådan at boformerne specialiserer sig i at lave et tilbud til en bestemt del af målgruppen.

Frederik

For Frederik på 19 år er det hans første ophold på en hjemløseboform. Han har været anbragt uden for hjemmet som barn, men flyttede i egen lejlighed som 18-årig. På et tidspunkt vælger han at flytte hjem til sin mor, men efter uoverensstemmelser med moren bliver han smidt ud og ender herefter på gaden. Han bor dog kun på gaden kortvarigt, før han får hjælp af sit gamle opholdssted til at komme ind på den boform, hvor han er nu.

Frederik har været meget afhængig af kokain og debuterede med alkohol og stoffer i en tidlig alder.

–"Første gang, jeg tog stoffer, var jeg 12 år gammel, første gang jeg drak alkohol var jeg 8 år gammel, og jeg var 10 år gammel, da jeg røg hash første gang."

I dag tager Frederik ikke hårde stoffer, men han ryger stadig hash, fordi det hjælper ham til at styre sit temperament.

Frederik har et dusørjob på boformen, men synes, at der er for lidt at lave og bliver ofte for hurtigt færdig med arbejdet. Han oplever derfor, at han keder sig ret meget i hverdagen, og adspurgt om, hvad han laver, når han bliver tidligt færdig med arbejdet, fortæller han følgende:

–"Så går vi bare rundt og keder os, så skrider vi ned i byen og drikker en øl, og så går vi tilbage igen."

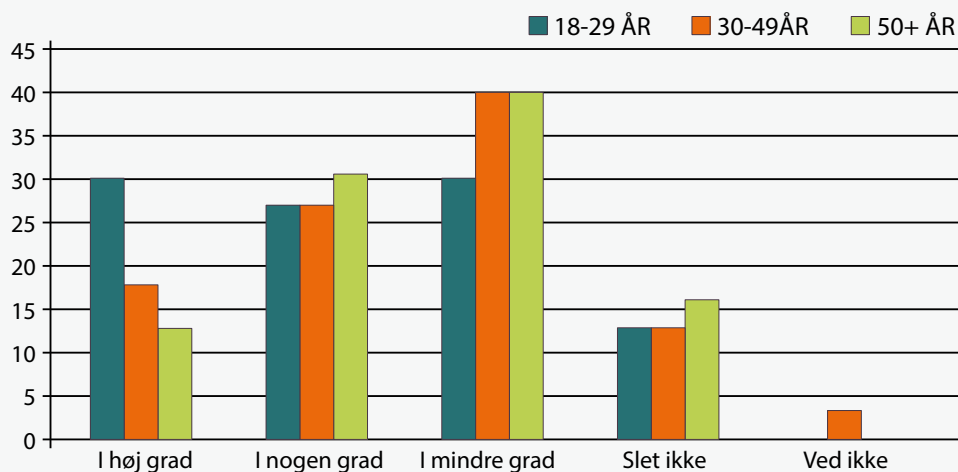
Frederik vil gerne flytte tilbage på sit tidligere opholdssted, da han mener, at personalet på stedet kan hjælpe ham til *"at starte på en frisk [...] og få styr på livet igen"*.

Misbrug og psykiske problemer giver støj og uro

Det er forskelligt, om brugerne af boformen må have et aktivt misbrug af alkohol eller stoffer, mens de er indskrevet eller ej. Og ikke overraskende oplever brugere, som ikke selv er aktivt misbrugende, det som en stor belastning i dagligdagen at bo under samme tag som personer, der har et aktivt misbrug.

Flere siger, at misbrug kan være medvirkende til, at der kan opstå konflikter beboerne i mellem, og at det giver anledning til støj og uro.

I hvor høj grad føler du, at støj og uro er et problem på stedet, procent

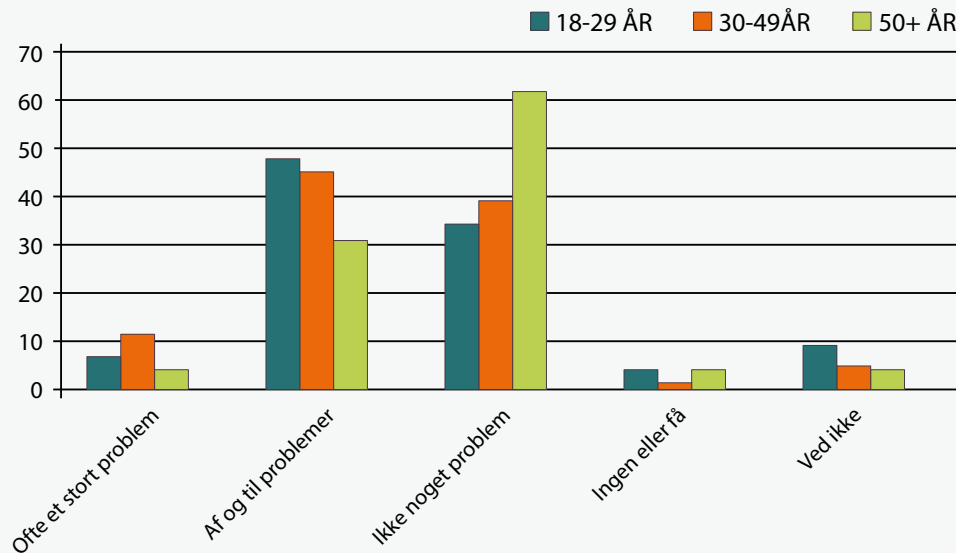

Om at leve sammen med andre misbrugere

"Det er noget, som stresser andre, som måske kæmper rigtig meget for at holde sig ude af det. Jeg har set kædereaktionen, hvor den ene falder i med druk, og så begynder den næste også, og pludselig vælter alle rundt. Jeg ved ikke, hvad man kan gøre, men man burde gøre noget mere [...] Man kan ikke bebrejde de ansatte for ikke at kunne se alt, men der nogle situationer, hvor man burde kunne lægge to og to sammen og gøre noget ved det i stedet for at lukke øjnene, for der er nogle, som kæmper en brav kamp for at holde sig clean, og så er det ikke fedt, hvis folk omkring en tåger rundt ude på gangene og brækker sig."

– Kvinde, bor på en hjemløseboform

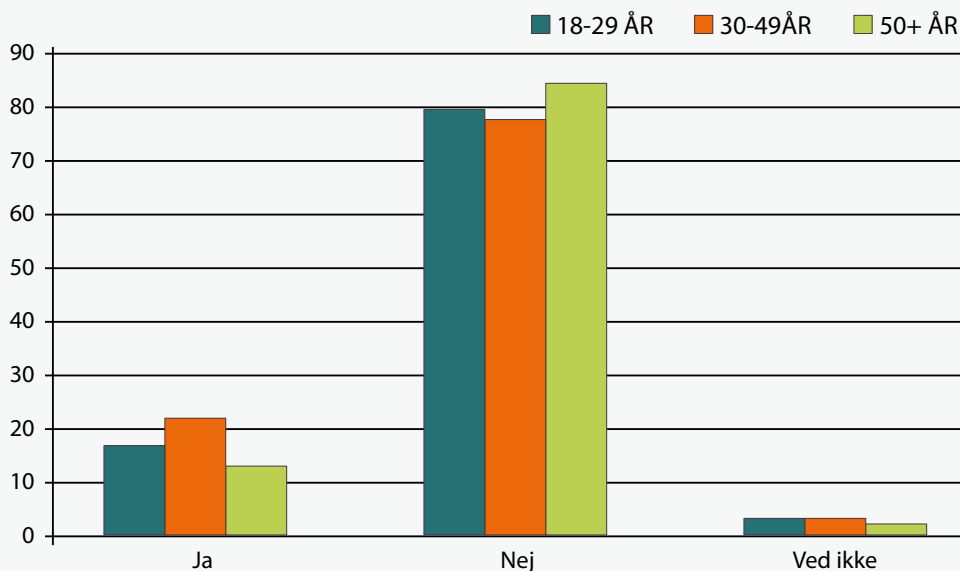
Et problem at bo et sted, hvor der også bor personer, som har et misbrug af alkohol eller stoffer, procent

Flertallet er ikke i social misbrugsbehandling

Flere af brugerne beskriver, at det er en meget stor udfordring at holde sig fra alkohol eller stoffer, hvis man skal leve sammen med personer med massive misbrugsproblemer i hverdagen. Samtidig er kun to ud af ti brugere i social misbrugsbehandling. Heraf er der selvfølgelig nogen, som slet ikke har et misbrug, men det er velkendt, at mange på hjemløseboformer kæmper med misbrugsproblemer.

Er i social misbrugsbehandling, procent

langærmet

DAMER

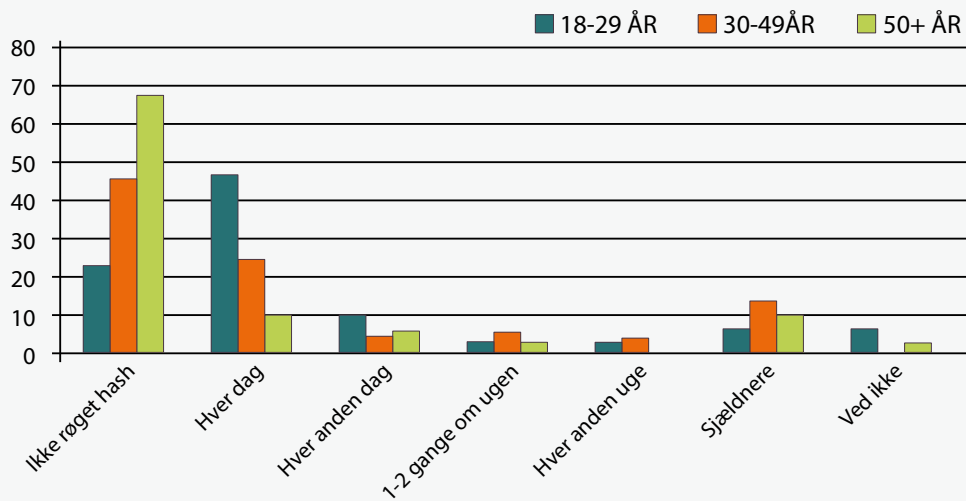
1. VARMIE TRØJ
2. LANGÆRMET
3. T-SHIRT
4. SHORTS / NE
5. LANGE BUKSE

Mange unge hjemløse ryger hash hver dag

For de unge hjemløse på boformer er problemerne med hash store. Mere end halvdelen af beboerne på 18-29 år fortæller i brugerundersøgelsen, at de ryger hash hver eller hver anden dag. Brugere over 30 år ryger i langt mindre grad hash.

Hvor ofte har du røget hash den seneste måned, procent

Morten

Morten har udover et misbrug af stoffer også kæmpet med ludomani. Mortens misbrug eskalerede efter, at han blev udsat for to røveriske overfald på sit arbejde inden for kort tid. De to overfald betød, at det blev meget svært for Morten at opholde sig i sin lejlighed. Han fortæller følgende om tiden efter overfaldene:

– "Jeg kunne slet ikke holde ud at være hjemme og blev bange ved den mindste lyd, og jeg har ikke nogen at snakke med."

Morten udvikler angst som følge af overfaldene og ender med at stoppe på sit arbejde. Herefter begynder han at spille mere, og efter et stykke tid kan han ikke længere betale sin husleje tre måneder i træk, hvorfor han bliver smidt ud af lejligheden. Morten oplever, at det ofte er hans kontaktperson, som har taget initiativ til specifikke aktiviteter – eksempelvis har han af to omgange hjulpet Morten med at komme i misbrugsbehandling.

Morten har dog oplevet det som *"virkelig svært at holde sig væk fra stoffer, når man er på boformen"*. Med hjælp fra sin kontaktperson var han kommet i døgnbehandling og var blevet clean, men han begyndte at ryge hash igen et stykke tid efter, at han vendte tilbage til boformen, og han venter nu på at komme i døgnbehandling igen.

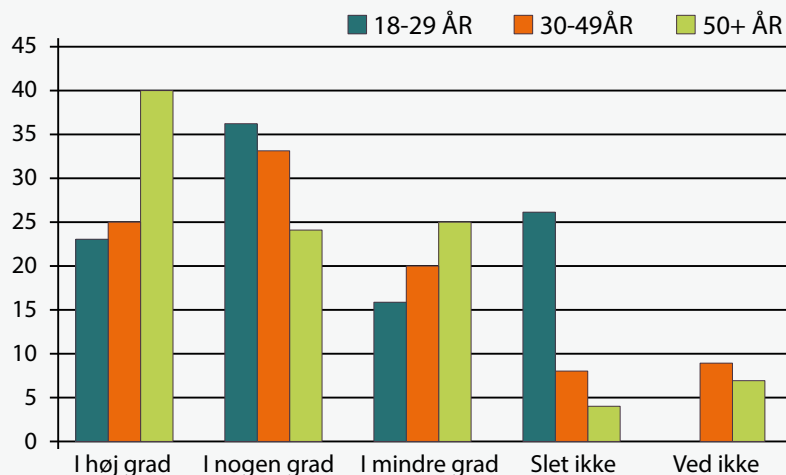
Oplevelsen af at have indflydelse på egen hverdag

Det er vigtigt, at brugere af hjemløseboformer oplever at have indflydelse på deres hverdag på stedet. Der er dog flere af de ældre beboere, som oplever at have indflydelse, end det er tilfældet blandt de unge. Kun cirka én ud af ti af brugerne over 30 år oplever, at de slet ingen indflydelse har, mens hver fjerde af de unge oplever, at de slet ingen indflydelse har på deres hverdag på stedet.

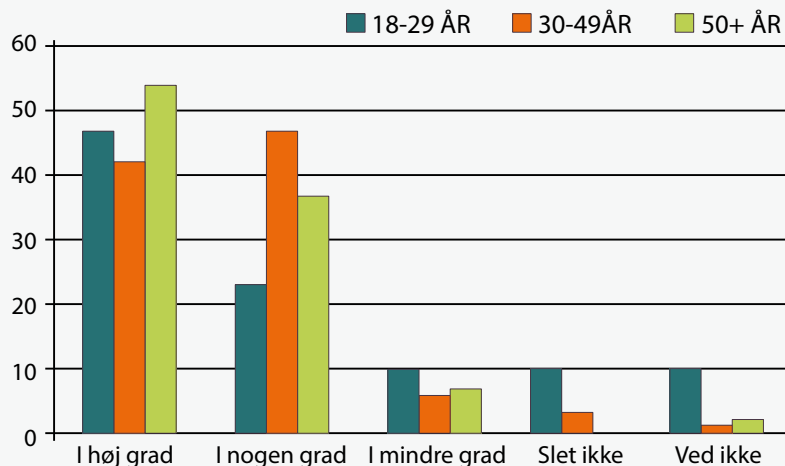
De fleste føler sig trygge på boformen

På trods af, at en del oplever problemer med støj og uro, mener hovedparten af brugerne, at boformerne er et trygt sted at være. Følelsen af tryghed kan hænge sammen med, at alternativet er at være på gaden – hvilket kan være meget utrygt. Som en bruger udtrykker det: "Da jeg sov på gaden, sov jeg med en ti centimeter lang springkniv, men jeg har ikke kniven her. Den er væk nu."

I hvor høj grad føler du, at du har indflydelse på din hverdag på stedet, procent

I hvor høj grad føler du, at boformen er et trygt sted at være, procent

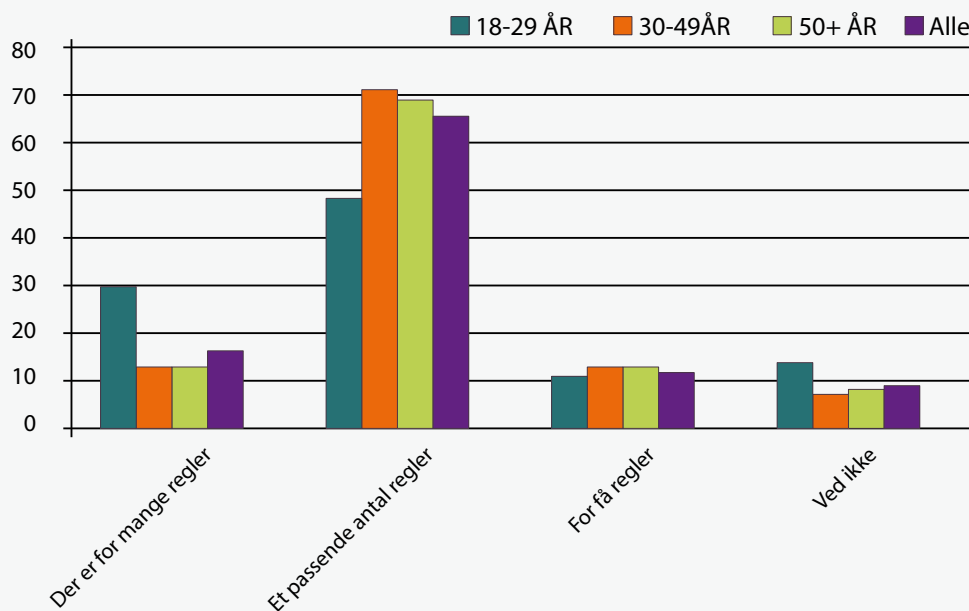

Hver tredje ung synes der er for mange regler

På hjemløseboformerne er der generelt nogle regler, der sætter rammerne for adfærd og opførsel. Brugere er blevet spurgt til, hvad de synes om reglerne på stedet, og langt hovedparten synes, at der er et passende antal regler på stedet. Det svarer to tredjedele. Der er dog flere blandt de unge, der synes, at der er for mange regler. Det gælder cirka hver tredje af de unge brugere.

Hvad synes du om reglerne her på stedet, procent

Troels

Troels har boet på forskellige boformer hen over årene, men er blevet udskrevet, blandt andet fordi han er blevet smidt ud eller på grund af frygt for at blive det og dermed få karantæne.

– "Jeg har været nogle steder én til to, måske tre uger, hvis jeg har været heldig, så har jeg fået to advarsler, og så kan jeg godt se, at jeg snart bliver nødt til at pakke mine ting [...] inden jeg får den sidste advarsel og bliver smidt ud med karantæne. Så jeg går hele tiden med en trussel over hovedet, nærmest lige fra jeg kommer ind, til jeg vælger at flytte selv."

På den sidste boform, hvor Troels boede, stod han på venteliste i fire måneder, før han fik et værelse. Troels bor i øjeblikket ikke på en boform. Han begrundet sine tidligere konflikter med personalet med, at han ofte påtaler, hvis der er forhold på boformen, som efter hans opfattelse ikke lever op til lovgivningen, hvorfor han mener, at personalet hurtigt ser sig sure på ham.

Troels har fravalgt at benytte boformer og er kritisk overfor den sociale indsats på boformerne og forholdet til personalet. Han føler ikke, at der er ressourcer til at uddanne folk til at få de rette kompetencer, hvilket, han mener, går ud over den sociale indsats.

FORHOLDET TIL PERSONALET

Personalet kan skabe stabilitet og balance

Personalet på hjemløseboformer betyder en hel del for, at stedet er godt at være. En bruger beskriver personalets rolle som "nogen der er her og er med til at holde en balance og en stabil stemning". Langt de fleste oplever at have gode relationer til personalet, og flere udtrykker stor taknemmelighed for den måde, personalet har været på.

Der er dog også nogle, som fortæller om, at relationen mellem brugere og personalet kan være svær. Det handler blandt andet om forventningerne til, hvem der skal tage initiativ til for eksempel aktiviteter – er det brugeren selv eller personalet? Det kan give uoverensstemmelser.

Tillid og én at tale med

Når man kæmper med at få styr på sit liv, kan det være vigtigt at have nogen at tale med. Og de fleste af brugerne i undersøgelsen oplever da også, at personalet har tid til at tale med dem, når de har behov for det. De fleste har også tillid til, at personalet kan hjælpe dem med deres problemer. Men tilliden til, at personalet kan hjælpe dem med deres problemer, er højest blandt de ældre og lavest blandt de unge.

Brugerne har gode relationer til personalet

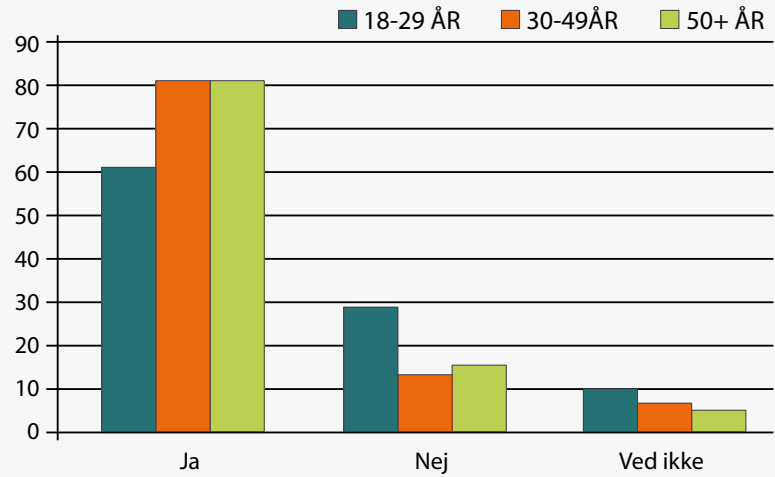
Mere end ni ud af ti brugere oplever, at de har en god eller meget god relation til personalet på boformen. Mere end otte ud af ti brugere oplever, at de har en god eller meget god relation til deres kontaktperson.

Faste kontaktpersoner

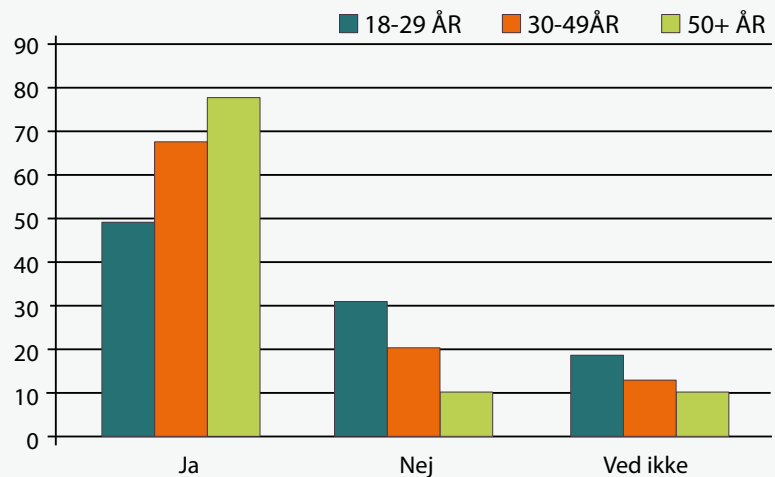
Otte ud af ti brugere på hjemløseboformerne i undersøgelsen angiver, at de har en fast kontaktperson på stedet. Det er en person, som er ansvarlig for den daglige kontakt, og som man kan henvende sig til, hvis man har behov for en samtale eller har brug for hjælp.

Synes du, at personalet har tid til at tale med dig, når du har brug for det, procent

Har du tillid til, at personalet kan hjælpe dig med dine problemer, procent

Bent

Kombinationen af misbrug og psykiske problemer har været afgørende for, at Bent blev hjemløs.

– "Jeg hørte stemmer, så jeg kunne ikke holde ud at være i min lejlighed. Det var for hektisk for mig, så jeg tog væk fra det hele. Tog bare min pose med tøj og tog til København og meddelte, at nu var jeg boligløs."

Bent har boet på sin nuværende boform i godt halvandet år og fortæller, at han, i de to måneder, der gik fra han blev skrevet op til et værelse og frem til indskrivning, skulle møde op på stedet hver dag for at bekræfte, at han stadig ønskede værelset.

Bent oplever, at han har modtaget meget støtte fra personalet i de halvandet år, han har boet på boformen, særligt i forbindelse med kontakten til kommunen og i forhold til at svare på breve fra det offentlige. Herudover er det den tryghed, som han har oplevet, at personalet har givet, der har været det vigtigste.

– "Det har været dejligt at bo her. Det har hjulpet mig meget. De har hjulpet mig meget bare ved at være her. Hvis de ikke var her, ville der gå fuldstændig kaos i det sted her. De holder ro på gemytterne. [...] Det er jeg dem dybt taknemmelig for."

Bent oplever, at støj er et meget stort problem, og han er også utryk ved at være på boformen på grund af andre beboeres misbrug.

– "Der er to slags narkomaner. Der er de hårde og de bløde, og de hårde er meget grove. De går ikke af vejen for vold eller for at snyde eller for at tage røven på dig [...], og så er der os andre, som bare søger et ordentligt liv på vores medicin. Her er der mange, som bøffer (udnytter, red.) andre."

For Bent er det vigtigt at få en bolig et sted, hvor der er personale, som kan udlevere hans medicin. Han har tidligere boet på et lignende tilbud, men der skulle han selv ud og hente medicin hver dag, hvilket stressede ham rigtig meget og betød, at han ofte ikke fik taget sin medicin.

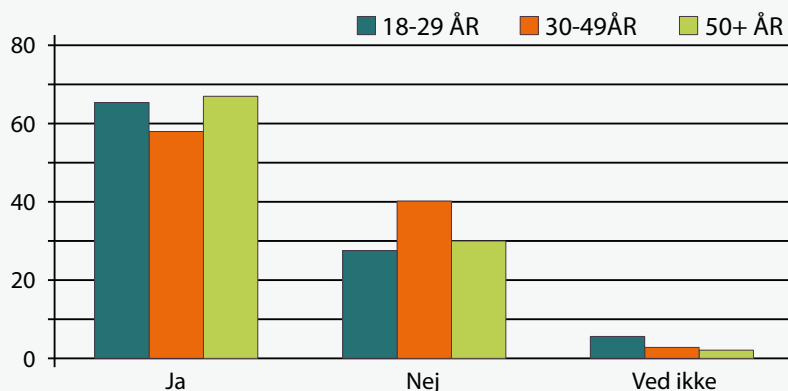
KONTAKTEN MED KOMMUNEN

Flere har dårlig eller ingen kontakt med kommunen

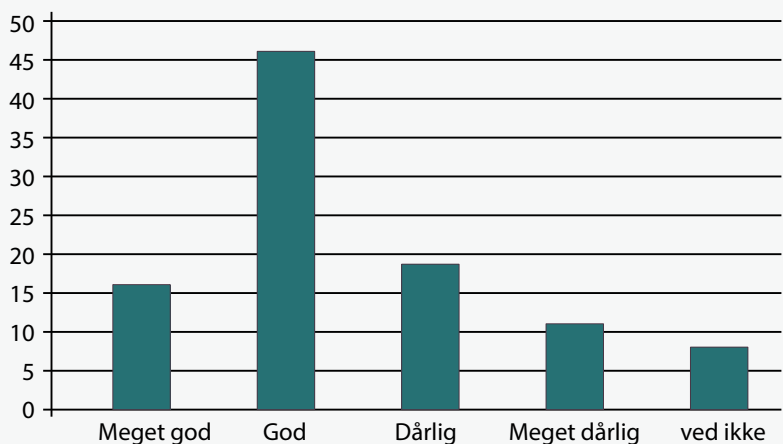
Det er et hovedformål med opholdet på en hjemløseboform, at borgeren skal hjælpes til at komme videre i livet på en god måde. Derfor er kontakten til kommunen meget vigtig.

Resultaterne af brugerundersøgelsen viser dog, at der er et potentiale for at styrke og forbedre kontakten mellem de hjemløse borgere på boformerne og kommunen. En tredjedel af borgerne har ikke nogen kontakt med kommunale sagsbehandlere. Desuden vurderer en tredjedel af dem, som har kontakt med kommunen, kontakten som dårlig.

Kontakt til en eller flere sagsbehandlere fra kommunens socialcenter eller jobcenter, procent

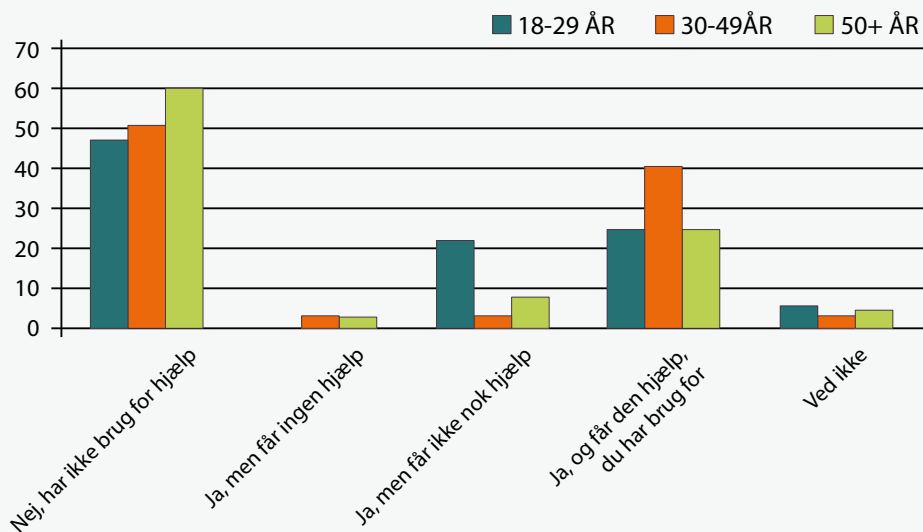
Vurdering af relationen til den/de kommunale sagsbehandlere, procent

Behov for personalets hjælp i kontakten med kommunen

Det er velkendt, at mødet mellem borgere og den kommunale forvaltning kan være svært. Og nogle brugere udtrykker da også, at de har behov for, at personalet på hjemløseboformen hjælper ved at tage med til møder på jobcenteret eller hos socialforvaltningen. De fleste af dem, som siger, at de har behov for hjælp, oplever, at de får den. Men hver femte af de unge på 18-29 år oplever, at de har behov for hjælp, men ikke får den.

Har du brug for, at personalet hjælper med at tage til møder på jobcenter, socialcenter o. lign, procent

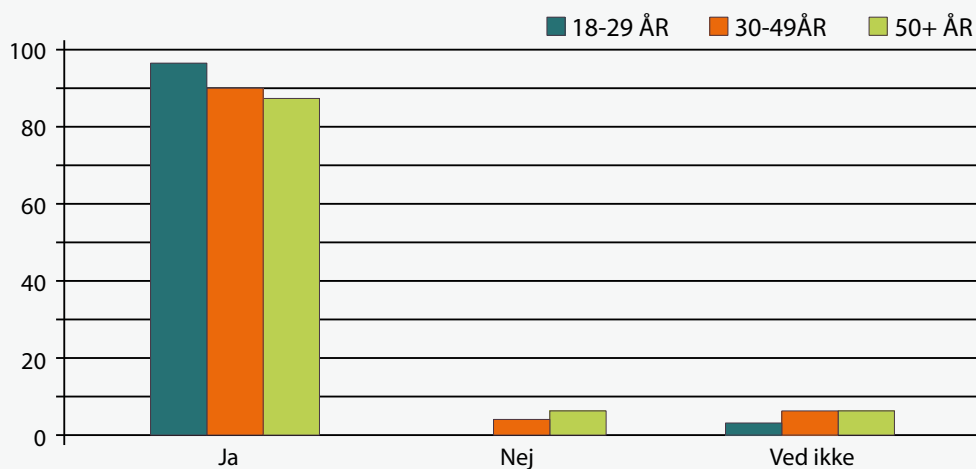

LIVET EFTER BOFORMEN

Kan boformen hjælpe den enkelte videre?

Flere af brugerne i undersøgelsen beskriver ventetiden og usikkerheden i forhold til deres boligsituation som en stor kilde til frustration i hverdagen. Men langt de fleste mener, at opholdet på hjemløseboformen kan hjælpe dem til at komme videre med deres liv.

I hvor høj grad føler du, at dit ophold her på boformen kan hjælpe dig til at komme videre med dit liv, procent

Jesper, Mette og Dennis

Jesper kalder sin historie for "*en klassisk historie*". Et samlivsbrud førte til, at han en dag stod uden bolig. Nu bor han på en boform.

Jesper mener, at initiativet til at sætte aktiviteter i gang, som kan være med til at skabe en forandring i ens sociale situation, skal komme fra én selv. Han roser personalet på sin boform og særligt sin kontaktperson for at være meget handlekraftig og arbejde aktivt for at få tingene til at ske, når han har henvendt sig.

Jesper forventer ikke, at han får behov for nogen særlig tilrettelagt støtte, når han flytter fra boformen. Han mener ikke, at det skulle blive nødvendigt med anden form for hjælp end måske noget økonomisk.

– "*Vi er voksne mennesker, og det er bare uheldige omstændigheder, som har gjort at vi er her.*" (Jesper)

En anden bruger, Mette, ønsker derimod social støtte i en eller anden form, når hun en dag skal flytte i lejlighed igen.

– "*I starten, der tænker jeg, at vi godt kunne få brug for lige at have en tovholder... til alt det, som jeg lige kunne tænkes at glemme i farten.*" (Mette)

Dennis, der mistede sin sidste bolig på grund af et alkoholmisbrug, vil også gerne have tilknyttet social støtte og meget gerne en bostøtte. Han vil også gerne have hjælp til at administrere sin økonomi af kommunen, så hans husleje bliver trukket, inden han får udbetalt sin kontanthjælp. Han vil også gerne tilknyttes et misbrugscenter, ligesom før han blev hjemløs.

Dennis vil – som flere andre – gerne have "*en ny start*".

Drømmen om egen bolig

Stort set alle drømmer om at få deres egen bolig. Det er forskelligt, om beboerne føler sig klar til at flytte i egen bolig – men for langt de fleste er det målet. Og for de fleste er ønsket at få en almindelig lejlighed ligesom alle andre.

Sådan vil de hjemløse gerne bo

- Ni ud af ti brugere vil gerne have deres egen bolig
- Næsten tre ud af fire brugere vil gerne bo i en almindelig lejlighed
- Otte ud af ti unge brugere på 18-29 år vil gerne bo i en almindelig lejlighed
- Næsten én ud af ti af de unge brugere på 18-29 år vil gerne bo i 'skæve huse'
- Én ud af ti brugere på 30-49 år vil gerne bo i et opgangsfællesskab eller et bofællesskab med andre tidligere hjemløse
- Én ud af ti brugere på 50 år eller mere vil gerne blive boende på boformen

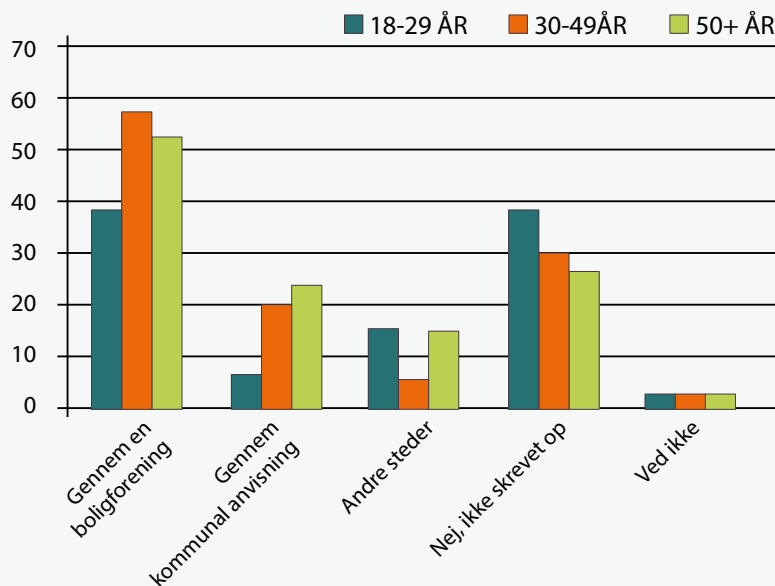
Hver tredje er ikke skrevet op til en bolig

Én ting er, at ventetiden, når man er hjemløs og skrevet op til en bolig, kan være lang og stressende – ventelisterne for boliger, ikke mindst i de større byer, er lange. Men nogle hjemløse på boformerne er slet ikke skrevet op til en bolig. Det gælder næsten hver tredje.

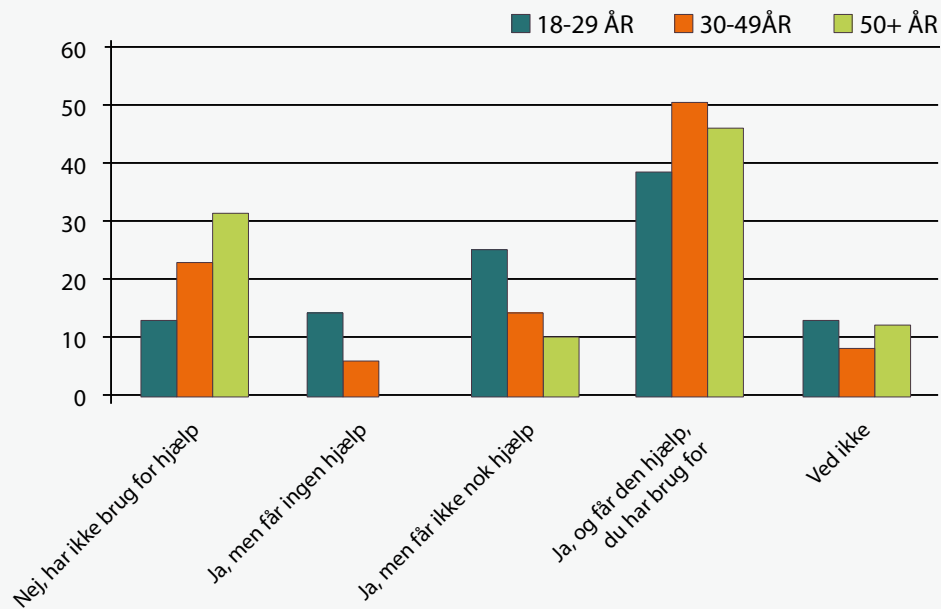
Behov for hjælp til at søge en bolig

Mange vil gerne have hjælp til at søge en bolig. Nogle føler dog ikke, at de får nok hjælp. Især de unge oplever ikke, at de får nok hjælp af personalet på hjemløseboformen til at søge en bolig.

Er du skrevet op til en bolig i øjeblikket, procent

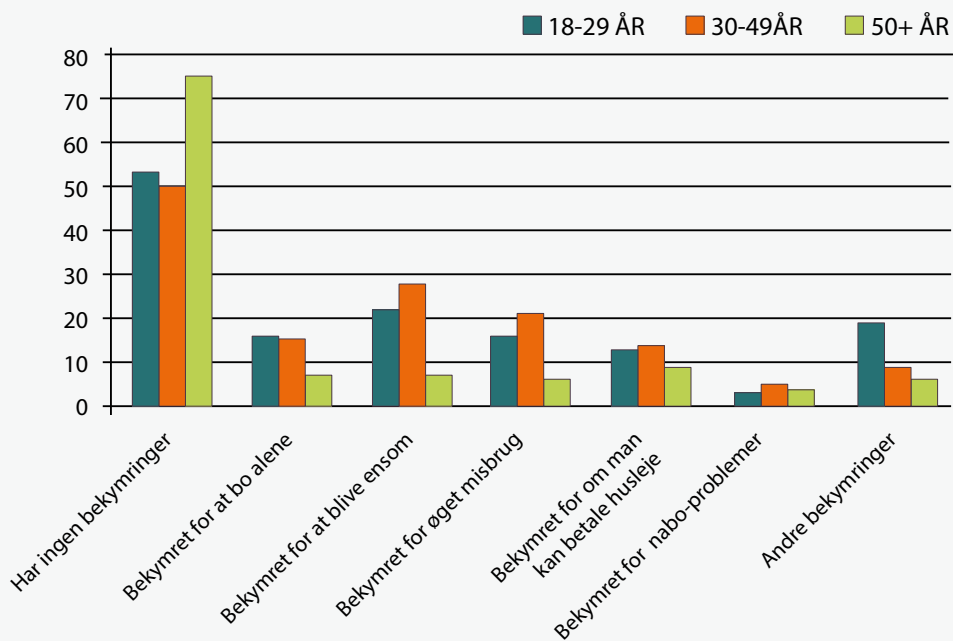
Har du brug for, at personalet hjælper dig med at søge bolig, procent

Frygten for at blive ensom

Flertallet af brugerne på hjemløseboformerne har ikke umiddelbart bekymringer i forhold til at flytte i egen bolig. Det er i særdeleshed brugere, som er 50 år eller ældre, der ikke bekymrer sig. Men nogle har bekymringer. Hver femte er bekymret for at blive ensom. Hver syvende er bange for, om de vil kunne betale deres husleje, og næsten lige så mange er bekymrede over at skulle bo alene.

Har du nogle bekymringer ved at bo i egen bolig, procent

Tina

Tina har været anbragt udenfor hjemmet som barn og ønsker ikke at blive i sin hjemkommune, da der er et meget stærkt misbrugsmiljø, som hun gerne vil væk fra. Hun rejste derfor til København.

Tina blev hjemløs som 18-årig og startede med at overnatte godt to år på gaden, hos bekendte og på banegårde, før hun for cirka et år siden fik en plads på den boform, hvor hun bor nu. Tina beskriver selv, hvordan hun de første år af sit voksenliv udelukkende har været fokuseret på at overleve på gaden, hvorfor det også var en lettelse for hende at flytte ind på boformen.

– "Det var rart at komme ind her. Bare det der med at have et skab og pakke ud i og ikke skulle bo i poser og slæbe rundt på dem."

Tina stod ikke på venteliste for at få et værelse. Hun fortæller, at personalet "godt kunne se, at den var gal, så jeg kom ind samme dag".

Efter at have været boligindstillet i et år vil Tina dog gerne videre i sit liv. Hun føler sig egentlig klar til at komme i egen bolig, men siger samtidig, at det vil være med lidt blandede følelser, da hun "godt kan lide, at der er nogen, hun kan snakke med". Hun håber derfor meget, at hun kan få bevilliget en eller anden form for efterværn og helst en bostøtte.

Tina venter stadig på en bolig og er meget frustreret over ikke at have en dato at forholde sig til.

"For mig personligt er det meget sådan, solen går op, solen går ned og dagene går bare og jeg venter bare. [...] Jeg fik at vide, da jeg blev boligindstillet, at der kunne gå op til et år. Det er der gået nu, og der er ikke sket noget. Man bliver sådan lidt, så er det snart jul igen, og det er så den fjerde jul på gaden".

SÅDAN BLEV UNDERSØGELSEN TIL

SFI's brugerundersøgelse er dels baseret på et spørgeskema udfyldt af 185 brugere fordelt på 11 forskellige boformer, som alle er etablerede efter servicelovens § 110, og dels på interviews med brugere fra fire af de 11 boformer. Herudover har de 11 medvirkende boformer udfyldt et kort spørgeskema om faktuelle forhold på boformen, for eksempel vedrørende boformens aktiviteter og om regler i forhold til brug af alkohol eller stoffer.

De medvirkende boformer

De udvalgte boformer er valgt på baggrund af et ønske om så vidt muligt at få repræsenteret forskellige former for boformer og landsdele, hvorfor der var opsat følgende kriterier for udvælgelsen: Geografisk beliggenhed, størrelse, regler for rusmiddelindtag samt om boformen var offentlig eller privat forankret.

Spørgeskemaerne

Der er i projektet anvendt to spørgeskemaer: Et længere skema målrettet brugerne af boformerne og et kort skema til boformerne omkring faktuelle forhold om boformen såsom regler, aktiviteter mv. Projektets følgegruppe har været med til at kvalificere indhold og spørgsmålsformuleringer i begge spørgeskemaer. Følgegruppen bestod af SAND – De Hjemløses Landsorganisation, SBH – Sammenslutningen af Boformer for Hjemløse samt Rådet for Socialt Udsatte.

I forbindelse med indsamlingen af spørgeskemaerne har en medarbejder fra SFI besøgt boformerne. Som oftest har SFI's medarbejder været til stede på den enkelte boform en hel dag og aften, således at det har været muligt at få kontakt til så mange brugere som muligt. Brugere har haft mulighed for selv at udfylde skemaet, eller SFI-medarbejderen har kunnet bistå borgeren med udfyldelsen.

Interviews

Der er gennemført interviews med 15 personer, som er indsamlet over to runder. Første interviewrunde lå forud for udformningen af undersøgelsens spørgeskema og bestod af fire interviews. Tre af interviewene var med brugere på en boform, mens et interview var med en hjemløs borger, der tidligere havde benyttet boformer, men som ikke på interviewtidspunktet benyttede en boform.

Alle interviews (med undtagelse af interviewet med borgeren, der ikke længere benytter en boform) er foregået på de boformer, hvor borgeren er indskrevet. Indsamlingen er foregået ved, at en medarbejder fra SFI har besøgt boformen og enten med hjælp fra medarbejderne eller ved selv at være opsøgende har fået kontakt til borgere, som har haft lyst til at deltage i et interview.

Interviewene har været af cirka en halv til cirka halvanden times varighed og alle borgere er forud for interviewene blevet garanteret anonymitet samt blevet informeret om projektets og interviewenes formål.

Find hele SFI's undersøgelse "Brugerundersøgelse på hjemløseboformerne" her:

SFI's hjemmeside: www.sfi.dk

Socialt Udsattes hjemmeside: www.udsatte.dk

**RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE**

Rådet for Socialt Udsatte
Bredgade 25F, 4. sal
1260 København K
www.udsatte.dk
post@udsatte.dk